

Shri Raghunatha Temple MSS. Library,
JAMMU

No. ६५६-घ

Title त्रिपुर सुन्दरी स्तोत्रम्

Author नरत्तमारण्यकशिष्य-

Extent ५ Age तरावि

Subject स्तोत्रम् . सम्पूर्णम्

नं० ८५६-घ

त्रिपुरसुन्दरीस्तोत्रम्
पत्राणि ५ (सम्पूर्णम्)

नं० ८५६-घ

मै०-६ पू०-६-६

त्रिपुरसुन्दरी स्तोत्रम्

पत्राणि ५ (सम्पूर्णम्)

कर्त्ता नरोत्तमारण्यकशिष्यः तरणिः

ओं नमो भगवते ओं कुलारविंदा कुलारविंद प्रमथ्य चंद्रसुधां निपीय स्वस्था
 नमस्त्विष्य पुनः प्रयात्नी श्रीसुन्दरी सत्ततमाश्रयामि २ मनो भवे मङ्गल रूपमु
 द्रां सौन्दर्यलक्ष्मी भव वैजयन्तीम् श्रीसुन्दरी सिंदुकलावतं सामानन्दनिष्प
 दमहं नमामि २ श्रीसुन्दरी तर्पणतत्पराणां हालाभिराद्यूर्त्तिजलोचनानाम्
 अस्माकमानंदितमानसानां माहेश्वराणां दिवसाः प्रयात्नु ३ विधाग्रधारां
 वदने सुधायाः श्रीचक्रमभ्यर्च्य कुलक्रमेण आह्वयमद्यपिशितं मृगादी मा
 लिंग्य सोत्तं सुधियो लभन्ते ४ दिने दिने सिंधुवयेस्तु पूर्णे दिने दिने तर्पणम
 स्तु देवाः दिने दिने संवत्तां द्वितीयां दिने दिने पञ्चमसङ्गमोस्तु ५ एते पदार्थाः
 भवे सिंधुमध्ये तिमज्जता मुद्गराणा यदक्षाः विधानविद्या परदेवतायाः पञ्चा
 न्तरी प्रीतिवती चद्रती ६ आह्वययन्तः पिशितस्पर्शवाण्डमाकण्डमादौ मदि
 रां पिवन्तः मृगेक्षणा संगममाचरन्तो भुक्तिचमुक्तिच वयं व्रजामः ७ नैस्त्रिंश
 तार्थं पिशितस्पर्शवाण्डं पञ्चाक्षरी प्रत्रभवे नलभा न प्रत्रसङ्गो मृगलोचनानां
 ततदिनं दुर्दितमेवमन्ये ८ प्रवर्ततां नाशमशौचलक्ष्मीः प्रयात्नु गेहे विषयः
 क्रमेण श्रीसुन्दरी साधकनिन्दकानां मातुः क्षयं गच्छतु तत्तत्तत् ९ ओं

पुकुष्ठा निग्देष्टुलक्ष्मीर्मूकमास्तेस्वजनापमानः श्रीसुंदरीसाधकनिंदकानां
 प्राणायामप्रणयीभवन्तु १० करारविंदे सुरपत्नलक्ष्मीः पादारविंदे नृपमो
 लिमांसा मातस्त्वदाराधनतत्पराणां सुरवारविंदे सुरसास्तुवाणी ११ श्रीसुं
 दरीसाधकपुद्गवानां यथायथानिंदनमातनोति जनः समं पुत्रकलत्रमित्रैस्त
 यातथा नाशमुपैति शीघ्रम् १२ पात्रं करे वै द्रुदिसुंदरी चेच्च नस्तके नाथ
 पदप्रणमः पानं सुधाया वदतारविंदे यद्युलितत्के विबुधा वयं के १३ हा
 लं पिवेद्युत्तितर्मदिरेषु स्वपे निशमंगलिको गृहेषु क्वचिद्गृहे भोजनमे
 व कुर्वन्ति राजते कौलिकचक्रवर्ती १४ यत्रास्ति भोगो न हितत्रमो दो
 यत्रास्ति मोक्षो न हितत्रभोगः श्रीसुंदरी नर्पणतत्पराणां भोगश्च मोक्षश्च
 करस्य एव १५ आलिङ्ग्य कालं परिपीयहाला मास्वाद्यलीला मुपनीय
 लोलाम् भूचक्रं भाले विचरन्निशाले कालं गतं कौलिक एव मत्ते १६ सं
 तर्प्य देवीं गुरवेति वेद्य दूतैः प्रदाय स्वकरे निधाय पात्रे स्फुरन्ती मदि रां विव
 न्ती कार्त्तिकमहे कौलपथानुयाताः १७ अनन्तरं केवलमेव यो हं सो हं भविष्या
 मिनमे विवाहः श्रीसुंदरी जन्मतिजन्मनीयं मत्स्वामिनी त्वेवमहं समीडो १८
 विकल्पवापी तस्मिन्निविष्टः प्रवर्तमानाः पशवो वराकाः प्रविश्य चोरं

ओं.
 कौ. प्र. स्तो.
 २

ओं.
 श्रीराम
 २

रकार्त्तवन्ते मजुं त्यनास्वादितकौलमार्गः २१ चंद्राननेसुंदरिमातरेवं त्वं याचते सा
धकसंप्रदायः अस्तुत्वदाराधकनिंदकां दुरात्मनां मूर्ध्नि निवज्जपातः २० उन्म
लनं फलकभरुहाणां मुन्नीलनंचित्रकुतूहलानाम् आकर्षणं पडुजवीक्षण
नां मैरेयपानैवयसाचरामः २२ सहस्रितीये प्रथमं निषीय तृतीये मास्वाद्यतत
श्रुतुर्थीम् यत्किंचिद्वाशास्यममर्त्तलोके मनोरमं पञ्चमसाचरामः २२ मु
द्रादिबंधप्रतिपादनेन संस्कारविद्याचरणे तहाला पवित्रितापातकनाशिनी
तां पीत्वा त्वहंस्यामपुनर्भवाये २३ आलिङ्ग्य कामेन भुजेन कालं तयैव सांईय
रिपीयहालाम् पात्रं दृष्ट्वा दिवा पाणिपद्मे कुर्वीत चित्रं परदेवतायाम् २४
वाराणसीजनुमुताप्रयाग केदारतीर्थं यवगाहितानि तेनैव मन्ये शतशः कृ
ताति पञ्चादरीयन्तु खमध्यसंस्था २५ आयातेयामैश्वर्यं वां बुगशौ जातो महा
नेवममप्रयासः मोक्षायनायस्य पदप्रसादा इंगीकृतः संप्रति कौलमार्गः २६ वृ
ह्मपदुन्मीलितभागधेयं मध्ये ललटं लिपिमलिलेखं तदन्तर्ध्याकल्पमकर
ल्पमात्रं श्रीसुंदरीतर्पणतत्पराणाम् २७ नान्यविलोकेन तथा न मीढे ना
न्योक्तुवेना परमाश्रयामि कदापि नाहं परमन्वभावि श्रीसुंदरीचेतसि संस्तवामि
२८ भवत्यदध्यातकल्यणविलासैः सुधाभिरानंदपरंपराभिः चित्रं च वित्तं च व

2

पुष्टमातर्माश्रुत्यतां यत्तु कदाचिदत्र २५ विधा यथा वदते सुधायाः श्रीचक्रमम्पर्च्य
 कुलक्रमेण शुद्धैश्चरवण्डानितदंतराले श्रीसुंदरीक्षितयतां जनानाम् ३० सुकी
 यपात्रं तरुणीमुखेन तद्भाजनास्वादनमेव कृत्वा येपीयते यः खलु त्रैलोक्यं जी
 याच्चिरं कोलिकचक्रवर्ती ३१ इतीमपेक्षेन यस्तु निरीक्ष्ये पितृमिहालं कवयामि
 लीलाम् ध्यायामि देवीं सुकुलानुभावं पितृमिके मीनानाथमग्रे ३२ अद्यां
 गले कल्पतरुर्मदीये मन्मदिहै देवसभावसन्ती यदृच्छलोकेषु सुसुखभक्ताः
 ॐ पञ्चैवमाद्यां मिलिताः पदार्थाः ३३ मातर्हृतिं श्यामि सुधे सुधायाः पीत्वा हि वै क
 र्त्तव्यं प्रसादं प्रयाति पञ्चाक्षरी दुर्लभमाधुरीणा माद्या प्रभता विधिना विधापि ३४ श्रीराम
 यथा यथा गच्छति कण्ठे पीठे पञ्चाक्षरी यं हृदये प्रविष्टा तथा तथा मे त्वनवद्यविद्या
 महीरुहाः पल्लवित भवन्ति ३५ प्रकाशमा तं स्मि तदंडैकभिः सुधाभिरापी
 षितमाधुरीभिः आसृज्यते प्यासृतमानेनंदोः केतापि धन्ये तस्मै गेहणायाः ३६
 आर्द्रैश्च शुष्कैर्बटुकै रनेकैः पञ्चाक्षरीभिर्निर्गच्छितीभिः श्रीसुंदरी तर्पणमात्र
 रन्तो धन्या जना जन्म कृतार्थयन्ति ३७ उन्नेच्छलोकानखिला नमस्ती त्ताभैर
 दोभैरवतामुपेयात् रात्रौ दिवा वा सदिरानुसक्ता नीदृग्विधाचाररतो भवेत् ३८
 उन्मूलितो यत्र विकल्पशारदी मार्गेषु ते सुभयमेव धन्यम् शानानलोदह

ॐ श्रीराम
२

त्रियत्रशङ्का नृणाञ्चयद्दीरसताङ्गतेषु ३६ क्रमेणपर्वणपरिवले सुधाभिः
 श्रीचक्रसम्पद्यतां जनानाम् चित्तामणिर्हस्तसुरोजवर्ती वक्रांगणेतिष्ट।
 तिकामधेनुः ४० तस्मिन्नुपायाः कणिकाविष्णोको मातर्दिने सुन्दरितावकेषु
 यस्मिन्दिने शुद्धिमया गिरौडास्त्या सुधापानमयाः समुद्राः ४२ संपूज्यसिंधु
 ररसेः सुधाभिः श्रीचक्रराजं पिष्टितैः समीतैः श्रीसुन्दरीचेतसि चिंतयन्तो हे
 लावलो कैर्वशयन्निलोकान् ४२ मैरेयधारं वदनेदिपत्रो मंत्रं जयन्तः परदेव
 तायाः बामौष्ठगच्छीमुपवेशयन्तः स्वच्छंदमानंदमयंति शौवाः ४३ चित्र
 स्थचिंताहरणं जनन्यामैरेयमेवाभरणं सुरदेस्य वागेव कण्ठाभरणं कवीनां वि
 श्वैव मोक्षभरणं परायाः ४४ अलंकृतैः पद्मजलोचनाभिः पूर्णसुधापरितग
 र्गरीभिः उद्योतितेश्वरचंद्रिकाभिर्ह्रंगणैस्तर्पणसाचरासः ४५ समस्त
 संस्कारपवित्रिताति श्रीसुन्दरीतर्पणकारणानि ३ व्याप्तिनिर्मूलितपात।
 काति पतंत्यनाभाग्यवन्तो सुरदेसु ४६ पञ्चाक्षरीयत्रसुधायमाता हृद्या
 पदार्थरतिकेलिचिद्रूप किंच यमात्ते परमो विप्रोषः शंकाकलंकस्पनत
 त्रलेशः ४७ माहंतमाता स्त्रियरगर्भोसादाविर्भवेदुःखपरंपरायाः नि

3

श्री.
३

स्तारहेतुं परदेवतायाः सत्तर्पणं यः कुरुते स धन्यः ४८ स एव जीयाच्चिर
 मादिनाथो येनाश्रितः कौलिक एव मार्गः गुणं निदोषादुरितानि यस्मि
 न्पुण्यं निरुहता मलकंतिभोगाः ४९ विज्ञानमातर्नवलक्षं त्वमेव
 राजंजपतांजनानाम् सुधाभिराद्रीभवतां प्रकामं व्यवस्थितं केवलमीश्वर
 त्वम् ५० दूरेपि नातिष्ठति पातकानि विकल्पलोकानपराभजत्वम् ई
 श्वरिणे कौलिकसंप्रदाये कथापिन स्याभवतामवेरा ५१ आधारदेशेषु समुत्त
 रं नृणां नहि च्यते यावदियं सुधाभिः श्रीमूलवृक्षोद्भवकल्पवल्ली तावत्कथं
 प्रपूज्यमातनोति ५२ याकाचतास्यावनिताजगतां सा कौलकं न्येति वदंति
 तज्ज्ञाः अवेक्ष्यमाणानि विकल्पतस्ताः पतंति प्राणात्कुलयोगिनीनाम्
 ५३ प्रणामैव रासाकविरेव काव्यो विद्यैव वंधुर्यतुरेव शस्त्रम् गंगैव तीर्थं स्मरणं
 धनं मार्गेषु माहे श्वर एव मार्गः ५४ विधाय नायस्मरणं प्रयत्नां कृष्णवु
 शोचितदिव्यमुद्रां विचिंत्य मंत्राक्षरमालिकां यो हारं पिबेत्सोत्तपथं प्र
 याति ५५ पञ्चाक्षरीभिः सहस्रं दूरीभिः श्रीसुंदरीययमलाहृदिस्या वद्धा

ततः कामगवीसृगोष्टेकिमर्थमात्मानमविभ्रमन्ति यद्य विकल्पगेहाद
 विकल्पमार्गेऋतेण गच्छन्मुखोत्तमोयः तद्व्याकुलो मोक्षफलं गृहीतुम
 दैतद्विद्योत्तरमध्यरोहात् ५० सुरेसमुल्लासितगंधवाहे चंद्रोदये चंद्रनक्षत्रे
 तोगः धन्यायतेषामनवद्यवर्ती सुधापिवन्कौलिकचक्रवर्ती ५१ शृंगार
 लीलातरुमंजरीभिर्विबाधरो रोपितवारुणीभिः समर्पितो दूर्णितलोचना
 मिर्धन्वो ज्ञानो यस्य सुरवारविंदे ५२ तैर्हृगाक्षीजननी यमोनैर्माद्यैः व
 दार्थैरुपनीयमानैः पद्मैरमीभिः प्रतिपाद्यमानैरेते महीयादिवसाः प्र
 यान्तु ५३ कथं यदोष्णकलणकयज्ञैर्निरीक्ष्यतेषां परदेवता चेत् सुधागृहं क
 ल्पमहीरुहाणामलं च चिंतामणिचिंतनेन ५४ सम्पद्भिर्तीयं प्रथमेन सा
 र्द्धं करेण पंचैरुहैर्मलेन निवेश्योपंती वदन्तारविंदे चंद्राननां पश्यति धन्य
 जन्म ५५ नरोत्तमाराण्यमुनीन्द्रशिष्यो महाभुवः सारणिर्ब्रवीति भोगाय
 मोक्षाय विहाय कौलं यं शानमन्यो मयिको व्युपेयाः ५६ कौले पथे देव
 एसा चरन्तो वराहं दृष्ट्वा नृपालप्रकारैः विदीर्णदेहाः सहबंधुवर्गैः परे
 तमर्तुर्भवन्प्रयंति ५७ कर्पूरकालागुरुधूपदीपैस्तवा मितैस्तपि गृहे

५७

सुधाभिः चंद्राननाचंद्रनचर्चिताभिर्निष्णामशोभांगमयंतिधन्याः ६५ सु।
 धातिपानादरुणायमानेयस्यप्रकमंनयनेसुधन्यः निपीयहालांकुरुतेक
 लानां संभोगसंभोरुहलोचनानाम् ६६ श्रीमत्प्रसिद्धः स्फुरितानुभावः सं
 मोहनेशक्तिषुसाभिलाषः एतैर्विप्रोषैरुपलक्षणीयः श्रीमूलविद्याकरा
 णाग्रहीतः ६७ विकल्पकसौलपरंपराभिः शक्तैः समाराभवसिंधुमा
 ध्ये उद्धृत्ययः स्वीकृतकौलमार्गान्तैर्मेतनात्यस्तहं विहाय ६८ मुमु
 द्भुभिर्गोपितकौललीलारहस्यविद्यारविदर्शिताति मुक्तिः श्रियाकंठ
 विभूषणानिहरन्तिचेतस्तस्योर्वचंसि ६९ वचाविशुद्धाकिमपूर्वमेत
 त्साधामयेष्टेदरिसाधकेषु त्वदंघ्रियसद्वयसन्निधानाद्याग्देवतारूपध
 रायतस्ते ७० आनंदतः स्मरमुखं त्रिपायामैरेयपानातमलोचनायाः ७१
 निपीयतेस्वादुसुधायमानावमित्यपित्वाकलयंतिधन्याः ७२ षड्वक्त्रं
 केरुहयोगिनीनां तदेवतातर्पणमूलबीजः शक्तिं गुरुं चार्थयतर्पणं
 यित्वा पात्रं कृतं यद्विधिनायं कुर्वन् ७३ उदीर्य बीजत्रयमात्मविद्याप्रिया
 वादितत्त्वत्रितयक्रमेण स्वीकृत्यसिंधुं सहसाधकैः शनैः शनैश्चित्रविद

श्री.
४

मैरेयपानं सहसाधकैर्द्वैः लीलाविलासः सहनागरीभिः विद्याविनोदः स
 हसानुकूलैरपेक्षते स्त्रीकृतकौलधर्मः ७४ निर्वीणामूर्तेरुपदेशमाद्यं सु
 धाप्रमत्ताः पदमप्रमेयम् ज्ञातैर्वसंसारपयोधिमध्ये पतंत्यगाधेन पुनर्म
 तुष्णाः ७५ विलोचनेषु जलौचनानां विलोकनं देवगुरुप्रणामः मैरेयमा
 ह्ये परदेवताया विचिंतनं चैतस्मिन्निधत्ताम् ७६ व्रतस्थकालेपि किमर्थं
 गयेहालं तहेमानसं तं ब्रवीमि सुधांतिजापारपदेति धाय कुरुष्वे चिंतं कु
 लकामधेनोः ७७ कुलालं देवभवती स्वरूपं संविंतं विंदुयशगरसो सु
 धापिवन्मानससंमत्तानां कटाक्षपातैस्तुरलीकरोति ७८ रूपं यदासिंच
 ति विंदुमध्ये सुधाभिरस्वस्कटिकोपमेयम् गंगातरंगेषु कृतोपवासो वि
 दुर्भते तन्मुखवाग्बिलोमः ७९ व्योमं दुर्गेषु परंपराणां यावद्विनीति
 यतिविंदुतीर्थं कदाचिदेव प्रविधीयमाने स्थाने पुनर्जन्मनि वा सभाजी
 ८० यद्रूपमम्बारुणानाभिरामं कौलः कुलं भोरुहं चिंतयित्वा ज्ञाप्यं
 गयोर्भागे भिरंगिता नाम नंगवद्वाहनमातनोति ८१ कश्चित्पथा कौलि
 कमार्गधन्यो मोक्षाय चोक्तः सुगमोऽप्युपायः तेन दिनाद्येन तमोयताना

श्री.
५

सत्कौलिका यंत्रवसंतिदेशो पंचाक्षरी तत्र सुधासुलायाः क्षेत्राणि तीर्थानि स
कान्तानि निपुणानि सर्वाणि भवन्ति तत्र ८३ तिष्ठन्ति कौलाः सततं प्रसिद्धाः
सत्रैव दूरे गमनं विधेहि यत्तत्तदा सा समये प्रसंगे भवन्ति दिवा निचतर्षण
नि ८४ मीनोयेन नरादितः सचणको वे प्रयापिता लिङ्गिता न व्यायेन न
सेवितारति सुरेपीतं न मद्यं त्रिषु पुत्रीयेन सहोदरास्वजननीयां संचनो
मदितं व्यर्थं सत्सगुरुक्रमोपि नियतं माहेश्वरो नैव सः ८५ तरोत्तमारा
एषु मुनींश्च शिष्यो महानुभावस्तारिणः कवीन्द्रः पीठाय पूजा सचसेवितं
सनिरस्तमेते कुलधर्मभाजाम् ८६ मद्यं मांसं तथा मत्स्यं मुद्राश्च एकैकं
देवाः मानिती संगमापन्नो मुक्तो माहेश्वरो हि सः ८७ मद्यं मांसं तथा मत्स्यं
मुद्राचमैथुनं मतम् माहेश्वरपथे चात्र मानवैरेव च दुर्लभाः ८८ तामेता
मारमणकुशलादहिरैचालिपत्रांश्चाग्रे मुद्राश्चरणवट्कौस्तुभकरैः
स्रष्टुः तं त्रीकीणां सरसकविता सत्कथा सुरूपां कौलो मार्गः यथा
गहनो योगिनामप्यगम्यः ८९ तामेहं द्रमुखीमुखे च मदिशपात्रं कुरु
भो ह्ये मूर्ध्नि श्रीगुरुचिंतनं भगवती ध्यात्वा सदां मानसम् जिह्वां संजाप्य